

„Krásne napsané.“
Peter Frankopan

„Jednoducho nezabudnutelné.“
Elif Shafaková

„Absolútne fascinujúce.“
Philippe Sands

Lyse Doucetová

NAJLEPŠÍ
HOTEL
V KÁBULE

Dejiny Afganistanu
z pohľadu obyčajných ľudí

TATRAN

NAJLEPŠÍ
HOTEL
v KÁBULE

Lyse Doucetová

NAJLEPŠÍ
HOTEL
V KÁBULE

Dejiny Afganistanu
z pohľadu obyčajných ľudí

TATRAN

Z anglického originálu Lyse Doucet: The Finest Hotel in Kabul:
A People's History of Afghanistan,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Hutchinson Heinemann,
part of the Penguin Random House group of companies,
Londýn 2025,

preložila Katarína Ostricová.

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2026,
so sídlom Klariská 16, 815 82 Bratislava, Slovenská republika.

Vyšlo ako 5656. publikácia.

Vydanie I.

Polep a knižnú väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Dominik Zentko.

Zodpovedná redaktorka Renáta Koutenská

Jazykovi redaktori Matej Rumanovský, Ivana Fábryová

Odborná spolupráca Jozef Vrabček

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

All rights reserved including the rights of reproduction
in whole or in part in any form.

Copyright © Lyse Doucet, 2025

Translation © Katarína Ostricová 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2026

ISBN 978-80-222-1933-4

Všetkým Afgancom, ktorí ma prijali do svojich srdc a domovov,
s dôverou mi vyrozprávali svoje príbehy a stále sa odvažujú mať
veľké sny – kvôli sebe, svojim rodinám a svojej krajine.

Obsah

<i>Predslov</i>	11
<i>Úvod: Rok zúčtovania</i>	17

PRVÁ ČASŤ Zlaté roky

1 Hazratov hotel	41
2 Princov rozkaz	63
3 Krvavý pád	75
4 Červené Vianoce	86

DRUHÁ ČASŤ Červené roky

5 Amánulláhove ambície	101
6 Izbová služba a zmierenie	119
7 Odchod Rusov	128

TRETIA ČASŤ Roky temna

8 Mohammad a mudžahedíni	145
9 Agónia	159
10 Nádej na vŕšku	178

ŠTVRTÁ ČASŤ
Biele roky

11 Príchod Talibanu	191
12 Svätá pohostinnosť	200
13 Najvyššie veže	211
14 Nový deň	220

PIATA ČASŤ
Roky svetla a temnoty

15 Abídin <i>ašak</i>	229
16 Kráľovský návrat	238
17 Abídine voľby	253
18 Mohammadov žiaľ	264
19 Kolaps	272
20 V komôrke upratovacej služby	285

ŠIESTA ČASŤ
Rok chabej nádeje

21 Sádekov úsmev	299
22 Kritické hodiny	313
<i>Záver: Rok zúčtovania</i>	323
<i>Doslov</i>	347
<i>Poznámky a zdroje</i>	353
<i>Poďakovanie za použité fotografie</i>	361
<i>Poďakovanie</i>	363
<i>Register</i>	371

Predslov

„Ako dlho sa u nás zdržíte?“ opýtal sa ma muž za čiernym mramorovým pultom. Odpoveď som nepoznala. Bolo to na Vianoce roku 1988, deň po mojich tridsiatych narodeninách. Šeré priestory hotela Inter-Continental v Kábule však nepôsobili ako vhodné miesto na oslavu. Veľkorysá vstupná hala, chladná a tmavá ako jaskyňa, sa tiahla do hrozivo pôsobiacich zákutí, spestrených len lesklým modrobielym transparentom propagujúcim sovietsku leteckú spoločnosť Aeroflot. Väčšina zaprášených krištálových lustrov nesvietila, iba jeden z nich sa stoicky trblietal nad recepciou. Drevené priehradky za recepcným pultom, plné masívnych kovových kľúčov, však nenechávali nikoho na pochybách. Hotel bol takmer prázdny.

Zdržím sa tu šesť dní alebo šesť týždňov? V mojom vnútri zvädzali boj sily, ktoré ma mohli udržať na tomto strašidelnom mieste, s tými, ktoré ma ťahali preč. Medzi mnou a afganským recepcným sa rozhostilo trápne ticho. Jeho hnedý oblek pôsobil rovnako pochmúrne ako vstupná hala. Spýtavo nadvihol obočie. Vtom sa usmial a jeho prívetivosť rozjasnila celý priestor.

Práve som po prvý raz pristála v Kábule. Špirálovitý zostup do jednej z najvyššie položených svetových metropol ohromí návštevníkov natoľko, že onemajú od úžasu. Ostré, zvlnené hrebene skál, zvrásnené do čiernych, sivých a hrdzavočervených záhybov, ustúpili strmým, snehobielym vrcholkom pohoria Hindúkuš. Hlboko pod nami sa rozprestierala krajina usporiadaná do pravidelnej mriežky, posiatá mi-

niatúrnyhmi hlinenými domčekmi, popretkávaná nízkymi továrňami s plochými strechami a kupolovitými palácami a mešitami, ktoré sa čoraz väčšmi približovali. Nebol to obyčajný zostup. Lietadlo sa prudko naklonilo a urobilo omračujúcu vývrtku, pričom zo seba bleskurýchle vyrazilo svetlice s oslepujúcim, žeravým ohňom, čo bol spôsob, ako zmiasť tepelne navádzané rakety vystreľované z horských bunkrov, úkrytov Západom financovaných rebelských povstalcov nazývaných mudžahedíni, ktorí uviazli v boji so Sovietmi podporovanou vládou v Kábule.

V tú zimu, najdrsnejšiu za posledných vyše desať rokov, sa Kábul ocitol v centre pozornosti pre konflikt, ktorý bol súčasťou desaťročia trvajúcej studenej vojny. Rozpad Afganistanu sa začal v roku 1973, štyri roky po veľkolepom otvorení kábulskeho Inter-Continentalu, keď umierneného kráľa Záhira Šáha zvrhol jeho bratranec. Pre tento puč sa Afganistan čoskoro ocitol v krvavej špirále: ďalší prevrat, zavraždenie troch po sebe nasledujúcich vodcov a sovietska invázia počas Vianoc 1979, ktorá vyústila do najtragickejšej vojny na svete.

Do afganskej metropoly som cestovala, aby som podala správy o stiahnutí Červenej armády po desať rokov trvajúcej katastrofickej okupácii. Keď som odchádzala zo susedného Pakistanu, kde som strávila posledné mesiace, jeden mudžahedínsky vodca mi naradostene oznámil, že sa čoskoro uvidíme v Kábule, keďže ich víťazstvo je na dohľad. Iný ma varoval, že ma tam určite zabijú.

K odchodu z Pakistanu ma dotlačil súperivý kolega, ktorý mi dal jasne najavo, že si mám nájsť iné pole pôsobnosti. Láskavosť cudzincov i priateľov mi pomohla zaistiť si únikovú cestu: vzácne afganské víza. Poradili mi, že sú tam len dve možné miesta, kde sa dá ubytovať. Starší, lepšie situovaný Hotel Kábul – priamo v centre mesta –, no s nespoľahlivou telekomunikačnou sieťou i kuchyňou a ešte temnejšou minulosťou. A Inter-Continental – vysoko na vršku na okraji mesta, no s lepšími telefonickými a telexovými linkami, s jedlom, ktoré sa dalo jesť, a so zvyškami zašlej slávy. Keď sa rozheganý žltý taxík s námahou vydal na cestu z letiska, zahalený do oblaku naftového dymu, v okamihu som sa rozhodla. Zamierili sme na vršok.

Čoskoro som zistila, že Afganci majú pohostinnosť v krvi. Recepčný Šaríf so svojim žiarivým úsmevom a Salem, jeho mrzutý spoločník, tvorili pôvabnú dvojicu – svoje služby ponúkali so šibalským žmurknutím, zatiaľ čo v pozadí číhali špióni vládnej strany podporovanej Sovietmi. Amánulláh z izbovej služby kreslil na účtenky za jedlo karikatúry novinárov, aby vniesol trochu veselosti do pochmúrnych izieb – typické afganské poňatie „obsluhy s úsmevom“. Telefonista Násir ponúkal hodiny jazyka darí počas úzkostného čakania na telefonické spojenie v dávnych časoch, keď ešte neexistovalo pohodlie internetu a mobilných telefónov. Jeho improvizovaná lekcija sa začala frázou *dústat dáram*. Rýchlo som zistila, že znamená „milujem ťa“. Ako to medzi Afgancami často chodí, obdaril ma smiechom.

Napokon som zostala takmer rok. Z hotela sa stal môj afganský domov. Lepiaca páska nalepená krížom-krážom cez moje okná síce proti raketovej paľbe nič nezmohla, no pôsobila presvedčivo. Koberce od obchodníkov, ktorí najprv zapožičali svoj tovar, no potom trvali na jeho odkúpení – stáročiami vybrúsená taktika zaručujúca úspešný obchod –, boli dotykom ľudskosti. Ako sa blížilo stiahnutie sovietskych vojsk pätnásteho februára 1989, Inter-Continental praskal vo švíkoch pod náporom novinárov, ktorí prichádzali a odchádzali, až napokon opäť zival prázdnotou.

Keď som sa v priebehu nasledujúcich desaťročí vracala do Kábulu, aby som podávala správy o dôležitých udalostiach, často som pobývala na mieste, ktoré všetci nazývali jednoducho „Inter-Con“. Až časom som pochopila, že je to viac než len hotel. Kým sa Afganistan zmietať v desiatky rokov trvajúcich útrapách a hrôzach, ktoré sa striedali s nádejnými, no nikdy nie dlho trvajúcimi novými začiatkami, Inter-Con sa nezmenil. Biely kváder z cementu a ocele stojaci na vrchu s výhľadom na mesto, svedok historických udalostí z prvej ruky. Výrazné písmeno „K“ na streche ešte vždy proklamuje jeho pôvod, hoci jeho spojenie s medzinárodným reťazcom Inter-Continental sa prešlo krátko po tom, čo sovietske tanky prihrmeli do mesta v roku 1979. Afganci sa tvrdohlavo držali tohto mena v nádeji na znovuoobnovenie jeho niekdajšej slávy a členstva vo vytúženom klube. Inter-Con nikdy nepodľahol, nikdy sa nevzdal; je to typický afganský hotel.

Jeho drsný exteriér sa nepýši pôvabnými oblúkmi a elegantnými kupolami starobyľých kráľovských palácov, aké sa nachádzajú v meste. Budova, ktorá vznikla v roku 1969 ako najluxusnejší hotel v Kábuľe, sa však stala legendou. Dejiny – dobré, zlé a krvavé – sa písali za jeho múrmi. Zažil módne prehliadky a súťaže krásy, sovietske recepcie s vodkou a bikinami pri bazéne, rakety vypúšťané veliteľmi ozbrojencov, bol domovom hosťa menom Usáma bin Ládín, amerických pozorovateľov volieb, afganských poslankýň a talibanských samovražedných atentátnikov. Jeho dvere zostali otvorené počas všetkých politických režimov: mierumilovného kráľovstva, Sovietmi podporovaného komunizmu, vojen medzi veliteľmi ozbrojencov, islamizmu či pseudodemokracie financovanej Západom. Politici si v ňom podávali kľučky. Ktokoľvek, kto vládne Afganistanu, určuje aj pravidlá v Inter-Cone. Dnes ho opäť ovláda Taliban.

V zozname najlepších hotelov sveta sa niektoré vynímajú svojou elegantnou architektúrou, vyberanou ponukou jedál či štandardom svojich služieb. Hotel Inter-Continental Kábul, prvý luxusný, päťhviezdičkový hotel v Afganistane, vyniká svojím vlastným spôsobom. Pretrval. Hostia ho občas preklínali výrazmi ako „najhorší hotel na svete“ – bez tečúcej vody, spoľahlivého kúrenia či jedlého chleba. Izby sa premenili na bunkre. Lustre sa rozleteli na márne kúsky. Podlahy sa zničili, zrenovovali, opäť zničili a opäť zrenovovali. V krajine, kde si väčšina ľudí nebola istá, či sa dožije ďalšieho jedla alebo ďalšieho dňa, bol Inter-Con stálicou. V okamihoch nervydrásajúcej neistoty a utrpenia sa tunajší recepcní usmievali, čašníci obsluhovali, kuchári udržiavali plameň pod hrncami, chyžné napínali prestieradlá na posteliach a poslíčkovia vliekli batožinu hore-dolu schodmi, keď nefungovali výtahy alebo vypadol prúd. Hotel bol ich *misl-e chána* – ich domovom.

Dejiny sa odvíjajú prostredníctvom množstva jednotlivých príbehov, ktoré v sebe nesú hlbšie pravdy. Príbeh Afganistanu nám ukazuje, že vojna nie je len výbuch bômb či svišťanie guľiek. Je to ustráchaný pohľad matky, pieseň vojaka, dobrosrdečné kamarátstvo či tiché zastavenie, kým vyjdete von dvermi. Odohráva sa na frontových líniách každodenného života v zmarených snoch, stroskotaných svad-

bách či v odvahe ľudí, ktorí držia spolu a robia, čo je v ich silách, aby prežili.

Táto kniha rozpráva o histórii Afganistanu prostredníctvom príbehu tohto významného hotela a života personálu, ktorý ho udržiaval v chode. Keď sa väčšina Afgancov opýtate na staré fotografie či videá, previnilo odpovedia, že počas toho či onoho prevratu prišli takmer o všetky vecné pamiatky. Vždy ma však udivovala ich pamäť. Keď strácajú všetko vplyvom udalostí, nad ktorými nemajú žiadnu moc, spomienky sú kotvou, ktorou sa pevne pridržajú minulosti. Spomienky však môžu byť aj hmlisté a pri každom rozprávaní môžu nabráť inú podobu. Táto kniha sa zakladá na pamätiach mnohých Afgancov i cudzincov, ktorí sa zdržiavali v Inter-Cone. Pozorne som načúvala ich opisom, overovala si preklad a potvrdzovala si ich príbehy prostredníctvom historických záznamov, nakoľko to len bolo možné. Urobila som, čo bolo v mojich silách, aby som prerozprávala ich príbeh verne, ako mi ho povedali oni sami. Miestami sa v knihe dočítate aj o mojich vlastných zážitkoch.

Písala som ju s obrovskou vďačnosťou voči všetkým Afgancom, vďaka ktorým som sa tu po celé tie roky cítila ako doma. Napriek všetkému, o čo prišli, si naďalej uchovávajú pohostinnosť, ktorú v sebe majú hlboko zakorenenú. Spomedzi všetkých prísloví, ktoré sa tradujú v tejto krajine, jedno bolo vždy moje najobľúbenejšie: „Nezáleží na tom, aký veľký je tvoj dom, dôležité je, aké veľké je tvoje srdce.“

Úvod

Rok zúčtovania

Leto 2021

Nehodilo sa, aby mladý muž trávil sobotný večer v Kábule. Sádek potichu uvažoval, aké má možnosti. Mohol sa pridať k priateľom, ktorí boli v ich obľúbenom lokále, biliardovom klube Nochbegán, kde boli najlepšie stoly v meste. Kamaráti ho ustavične volali a naliehali: „No tak! Sádek *džán*, stále iba pracuješ.“ Mohol zostať v hoteli aj po skončení zmeny, aby si precvičil anglickú gramatiku. Zíde sa mu na jazykové testy, ktoré by mohli urýchliť jeho dlhoočakávaný odchod za štúdiom do Spojených štátov. No možno by mal ísť domov. V ušiach mu znelo otcovo varovanie: „Nezostávaj dlho, syn môj. V týchto dňoch je to príliš nebezpečné.“ Keď predlžujúce sa tiene začínali tancovať a prelínať sa so svetlom lustrov, personálny manažér hotela vtrhol do Sádekovej miniatúrnej kancelárie a hodil mu na stôl list papiera. „Toto podpíš. Teraz rozhoduješ ty.“

Sádek nemal na výber. Dnes večer tu nebol nik iný, kto by dohliadol na Inter-Con. Iba tento elegantný muž s oslnivým úsmevom. Pred necelými dvoma rokmi sa vo veku dvadsať rokov vypracoval na pozíciu zastupujúceho manažéra recepcie, necelé dva týždne po nástupe do zamestnania. Sádek bol presvedčený, že za to vďačí iba sile svojej osobnosti a obrovskej snahe. Áno, jeho veľký brat Hasíb sa zaňho prihovril. O zvyšok sa však pričínil sám.

Sklonil sa nad zoznam, ktorý mal pred sebou. Dole pri bazéne sa

práve začínala svadba – asi dvestoštyridsať hostí. Niektorí z nich sa určite zdržia, budú jesť a tancovať do skorých ranných hodín. V tanečnej sále sa ráno mala konať ďalšia svadba. Obe boli v spoľahlivých rukách banketového manažéra Sadozaia. V hoteli pôsobil už vyše tridsať rokov; vedel, čo robiť. V päťposchodovej budove bolo len niekoľko hostí. Niektorí z nich si prezerali bufetové stoly v reštaurácii Buchara. Keby Sádek odhrnul záves na prednej strane svojej útulnej presklenej kancelárie, určite by uvidel dvoch kolegov, ambiciózných dvadsiatnikov, ako pokojne sedia za recepcným pultom a pozerajú do mobilných telefónov pod hodinami so zlatým rámom, udávajúcimi čas v Dubaji, Londýne, New Yorku, Paríži a Kábule. Vedel, že to zvládne.

Jeho hlavnou obavou bola bezpečnosť. Jeho funkcia si žiadala, aby všetku svoju pozornosť sústredil na tri bezpečnostné okruhy, ktoré chránili Inter-Con. Afganské médiá prinášali horúce správy, že Taliban postupuje bleskovou rýchlosťou na Kábul. Prezident Spojených štátov Joe Biden ustavične sľuboval, že všetci americkí vojaci sa vrátia domov do termínu, ktorý mali vypálený v pamäti: jedenásty september. Všetky zvyšné armády krajín NATO sa po dvadsiatich dlhých rokoch chystali na odchod, ak už aj neodišli. Správy z frontu však zneli neuveriteľne. Afganským vojakom vraj dochádzajú náboje, ba dokonca aj chlieb. Celé jednotky údajne preklínajú svojich veliteľov a berú nohy na plecia, aby si zachránili holé životy. Na niektorých miestach vraj bojovníci Talibanu jednoducho prišli a prevzali moc.

Žeby však Taliban dokázal dobyť Kábul? *Nemožné*, pomyslel si Sádek a zastrčil si kontrolný zoznam do vrečka svojho najlepšieho modrého obleku. Nie, toto mesto je predsa chránené ako pevnosť. Silná afganská armáda, ktorú ešte niekoľko ďalších týždňov budú podporovať americkí a britskí vojaci, si udržiava prevahu. A opevnené západné ambasády sa ešte nezabarikádovali. Vždy keď si šiel overiť stav žiadosti o víza pre seba, svojho otca a tri sestry, aby sa pridali k mame a bratom, ktorí už žili v Amerike, na vlastné oči videl impozantne zabezpečený areál veľvyslanectva Spojených štátov. Ani holub by doň nevletel bez povšimnutia.

Sádek sa zaprel o operadlo stoličky a balansoval na jej zadných nohách. Popod dvere k nemu prenikala príjemná hudba z playlistu s názvom „Tri hodiny najlepšej romanticko-relaxačnej hudby“. Niekedy sa pýtal Boha, prečo sa narodil ako Afganec. Toľko prekážok mu stálo v ceste! Bol vo fáze, keď by si mladý muž už mal začať budovať svoju budúcnosť. O päť rokov, keď bude mať dvadsaťsedem a prídu na rad povinnosti a možno aj manželstvo, jeho šanca splniť si sny bude preč. On však uviazol na štartovacej čiare.

Odtlačil sa od stola, prešiel do osvetleného vestibulu a vyšiel von cez otáčavé vstupné dvere. Teplý augustový večer zalievalo magické svetlo polmesiaca. Keď Sádek zišiel dolu schodmi na spodnú terasu, ocitol sa v nočnej rozprávkovej krajine. Na lesklej hladine bazéna sa zrkadlilo nespočetné množstvo mihotavých svetiel. Flitre na ženských róbach sa mihotali v rytme živej hudby, blesky z mobilných fotoaparátov a kaskády smiechu dodávali celej atmosfére ešte väčšiu iskru. Na okraji podlhovastého bazéna spevák s hustými, dozadu uhladenými vlasmi z plného hrdla vyspevoval text piesne Ahmada Záhira, „afganského Elvisa“:

*Jar sa zmenila na jeseň, kým si bola preč,
prečo by som sa však mal báť?
Ó, ruža! Nech v tebe vždy prebýva jar mladosti,
nech ťa nepostihne jeseň.*

Sádek jedným uchom načúval a obzeral sa navôkol. Všimol si, že okolo veľkého bufetového stola na opačnom konci terasy krúži už len zopár hostí. Žalospevy Ahmada Záhira pomaly zakončovali podujatie: *Z neba padal dážď. Do chodby vošla moja milovaná. Požiadal som o bozk... Beda, oči mala plné slz.*

Piesne Ahmada Záhira nepatrili k Sádekovým najobľúbenejším. Afganci však stále milovali svoju veľkú hviezdu. Chýbala im. Pred päťdesiatimi rokmi Ahmad Záhír spieval a bavil sa pri tomto bazéne. Zabili ho v roku 1979 – väčšina Afgancov bola presvedčená, že bol naňho spáchaný atentát. Jeho hudba a pamiatka však nikdy nezahynú.

Sádek opäť vyšiel hore schodmi. Svah lemoval vonkajší rad strážnych veží zasadených do hustého porastu ihličnanov, pričom najvyššia pozorovateľňa sa týčila na skalnatom pahorku priamo proti hlavnému vchodu. Ďalšou zábranou bol ostnatý drôt obopínajúci múr okolo hotela. Tretia bariéra sa ťahala od úpätia vrchu až po jeho temeno, k vrcholu príjazdovej cesty. Cestou mýňala tri pruhované barikády, tri hranaté strážne búbky, dva elektronické skenery, dve stanovištia pre osobné prehliadky a nakoniec ťažkú oceľovú bránu na vrchu kopca, ktorá pretínala vstup na nádvorie pred hotelom. A svojím spôsobom tu bola ešte štvrtá bariéra – hustý živý plot z vysokých borovic, elegantných perzských a ruských vrb a kvitnúcich ovocných stromov, lemujúcich obe strany príjazdovej cesty.

Hotel obklopovala húština plná stromov dávno predtým, než sem pribudol všetok ten kov. Borovice sa vypínali do výšky, vzpriamené ako strážne veže. Elegantné guľaté kríky nazývané *paša-chána*, „domov moskytov“, lákali hmyz. Ladné akácie na okraji príjazdovej plochy a dole pri bazéne ševalili aj v tom najjemnejšom vánku. Záhradníci, ktorí sa o ne s láskou dennodenne starali, poafgancili ich meno na *akst*, „fotografia“. Mali výhľad na všetko, rovnako ako niekoľko sústav bezpečnostných kamier rozmiestnených v hoteli.

Sádek obišiel striekajúcu fontánu, ovešanú girlandami drobných svietiacich lampiónov ako vianočný stromček. Na opačnej strane príjazdovej plochy, za pozlátými dvojkridlovými dverami tanečnej sály, verný Sadozai so svojimi čašníkmi dokončovali ďalšiu svadobnú výzdobu. „*Šab bechér*,“ zavolať Sádek. „Dobrá noc.“ Všetko bolo v poriadku. Samozrejme. Okrúhle stoly pokrývali biele obrusy so vzorom drobných bielych kvetov. Stoličky s rovným operadlom zdobili záhyby červenej látky, na zadnej strane zopnutej do mašle. A kráľovské tróny pre nevestu a ženicha na vzdialenom konci tanečnej sály krášlili biele šerpy.

Sádek obdivoval úprimných, pracovitých zamestnancov ako Sadozai. To oni boli skutočnými piliermi Inter-Conu. Nevedel sa však zžiť s predstavou, že aj on bude o tridsať rokov ešte stále dochádzať bicyklom do práce na toto miesto. A jednako je to dobrá práca, pripomínal si, keď vkľzol späť do svojej kancelárie a dvere sa za ním ticho zacvakli.

Pre niekoho, kto študoval ekonómiu na Americkej univerzite v Afganistane, to dávalo zmysel. Jedného dňa však bude mať vlastnú firmu.

Očami prechádzal po stenách svojej kancelárie. Keď sa pozrel priamo pred seba, uvidel úchvatného afganského snežného leoparda, vzácnu veľkú mačku schopnú prebrodiť aj najväčšie rieky a preplávať najchladnejšie vody. Za sebou mal maľované siluety *čápandázov*, mocných afganských jazdcov cválajúcich cez step vo vzrušujúcej hre *buzkaší*, drsnej a bujarej afganskej verzii póla. Aj toto znamenalo byť Afgancom.

Pri nohách, na zemi vedľa stola, ležali jeho nové objavy. Špirálovito stočené rohy ovce argali, nazývanej aj ovca Marca Pola, trofej z čias posledného kráľa Záhira Šáha, ktorý síce miloval lov, no snažil sa tieto vzácne zvieratá chrániť. Vedľa nich sa nachádzala jemne gravírovaná okrúhla plaketa s tancujúcim písmenom K v strede lemovaným slovami „Inter-Continental Hotels“. Klenoty hotela, ktoré Sádek vyhrabal medzi zaprášeným haraburdím v jednej z kôlní za tanečnou sálou v snahe poodhaliť históriu hotela a vystaviť ju všetkým na obdiv. Zatočené parožie bude upevnené nad vchodom do kaviarne.

Oprel sa dozadu na stoličke. Posledný týždeň bol plný stresu. Nové vedenie hotela prepustilo stošesťdesiat ľudí – približne polovicu hotelového personálu – vrátane niektorých z najdlhšie slúžiacich, najlojálnejších zamestnancov. Bol to namáhavý týždeň. Kancelária afganského prezidenta však bola nekompromisná: „Tento hotel nezarába dost peňazí ani na účty za elektrinu!“

Sádek venoval veľa času snahe prilákať doň viac hostí. Na jar robil prehliadku hotela pre bezpečnostné tímy z ambasád a humanitárnych organizácií, aby si prezreli posilnené bezpečnostné systémy. Chcel ich tak uistiť, že pobyt v hoteli je bezpečný. Jeho bývalý generálny riaditeľ, ktorý tiež práve dostal výpoveď, sa dokonca Sádekovi zveril s nádejou, že by sa hotel po desaťročiach mohol opäť začleniť do medzinárodného reťazca luxusných hotelov. Ústredie siete Inter-Continental v Británii síce neodpovedalo na jeho e-maily, no manažér si nebol istý, či má správnu adresu.

Väčšina cudzincov sa hotelu vyhýbala od krvavého útoku Talibanu v roku 2018, ktorý zničil celé poschodia. Štyridsať hostí zomrelo pri

strelbe alebo pri výbuchu, z toho štrnásť cudzincov. Taliban varoval Afgancov, aby sa držali čo najďalej od podobných brlohov, kam chodili neveriaci a nepriatelia. Prichádzali sem však najmä Afganci. Aj dnes ich tu bolo hojne.

Bolo krátko po tretej nadržanom. O niekoľko hodín sa v Inter-Cone začnú dobre nacvičené procedúry spojené s príchodom nového dňa. Sádek sa naposledy zastavil, aby prehodil pár slov so svojimi rovesníkmi na recepcii a rozlúčil sa s nimi. *Chodá háfez.* „Nech ťa Boh ochraňuje.“ *Mánda nabáší.* „Nech ťa nezmáha únava.“ Vzal do ruky jeden z úplne nových elektronických kľúčov od výťahov. Dostal sa na koniec svojho zoznamu, na dno svojej energie. Všetky brány skontrolované, hlavné vstupy uzamknuté. Poslední svadobní hostia odfrčali dolu kopcom, ich hlasy sa niesli v tichu noci. Nočný pokoj narúšalo iba vzdialené dunenie amerických vojenských lietadiel, ktoré hlučne vzlietali a pristávali na medzinárodnom letisku v Kábule. A ešte prerývaný štekot túlavých psov, kráľov noci, ktorí opäť ovládli ulice.

Sádek padol do postele v izbe na treťom poschodí a v okamihu zaspal, chránený jej ťažkými dverami. Všetky dvere v Inter-Cone boli nepriestrelné.

„Nesledujte správy!“ znovu a znovu verklíkovoval Abídín lekár. „Správy len ničia vaše zdravie.“

Táto liečba sa jej dodržiavala najťažšie. Abída poslušne užívala lieky na vysoký tlak, cukrovku, bolesť brucha a všeličo ďalšie. Prehľadala pilulky najrôznejších farieb účinkujúce na širokú paletu bolestí. Správy však sledovať musela. Kým si nepozrela večerný prehľad udalostí, nezaspala. A ešte aj potom sa niekedy strhla zo spánku uprostred noci. Vo veku päťdesiatpäť rokov Abída žila s hlavou plnou starostí. V strachu o budúcnosť svojich ôsmich detí. V žiali za manželom, ktorého pred desaťročiami zabila raketa. A teraz, už je tomu presne týždeň, aj v obavách o vlastný osud po tom, čo prišla o prácu zástupkyne šéfkuchára v Inter-Continentele.

Abída zahнала tieto myšlienky do úzadia, spočívajúc na červenozlatom *tošaku* – matraci –, so šálkou pariaceho sa zeleného čaju v rukách.

„*Salám*. Vitajte pri správach o desiatej.“ Moderátor spravodajstva stanice TOLONews Vahíd Ahmadí sa opäť zjavil v Abídinom dome z hliny a dreva. Jeho hlboko posadené oči boli na televíznej obrazovke také tmavé a prenikavé, až sa zdalo, že hľadá priamo na ňu. *Dávaj pozor!* „Na úvod máme dôležité správy.“ Abída sa naklonila dopredu. Končeky Ahmadího hustých čiernych fúzov sa krútili na koncoch, zatiaľ čo hovoril: „Prezident Ašraf Ghaní požiadal o radu afganských a medzinárodných partnerov, aby sa zabránilo rastu nestability v krajine.“

Ghaní bol jej prezident. Volila ho v roku 2014 a potom opäť v roku 2019. Všetci členovia jej rodiny ho volili. Nakázala im to. A bola si istá, že dali na jej slová. Abída sa pohodlnejšie usalašila a pozorne počúvala. Obraz sa prepol na jej prezidenta, ktorý sa prihovárал k celému národu: „Viem, že sa obávate o svoju súčasnosť i budúcnosť,“ vravel. „Ako váš prezident vás uistujem, že mojím prvoradým cieľom je stabilizovať situáciu, zastaviť násilie a vysídľovanie môjho ľudu.“

Abída sa ponorila do jemných, mäkkých vankúšov, ktoré sama vyšila. V hlave jej vírili obavy. Jej budúcnosť, ako aj budúcnosť jej rodiny, visela na vlásku. A rovnako aj budúcnosť Inter-Conu. Tím jej spolupracovníkov v hoteli, najstarší a najmúdrejší muži, sa dnes stretli s prezidentovými právnikmi, aby sa bránili proti nespravodlivému prepusteniu z práce a žiadali kompenzácie – stošesťdesiat z nich vyhodili bez mihnutia oka. Manažéri hotela sa ospravedlňovali. „Ide o prezidentovo nariadenie,“ vysvetlili. *Toto urobil môj prezident?* pýtala sa Abída v duchu. Dookola opakovali tú istú pesničku: „Mrzí nás to, ale nie sú peniaze.“ Tvrдили, že postupujú v súlade s pravidlami.

Abída sa to dozvedela len minulú sobotu, keď stúpala do kopca k hotelu. Pri druhej bezpečnostnej bráne postával hlúčkik rozčúlených kolegov vrátane štyroch žien, ktoré pracovali ako chyžné a práčky. „Pustite nás. My tu pracujeme!“ volali. Strážcovia pred ich zachmúrenými tvármi mávali dlhým zoznamom mien. „Pozrite! Už tu nepracujete.“

Abída stále dúfala, že by mohla získať svoje miesto naspäť. Teraz sa však poverávalo, že Taliban je pred bránami Kábulu, späť pred bránami jej života. Jej prezident bol v televízii, oblečený v tmavom saku,

s čistým bielym turbanom a covidovým rúškom a dôstojne kráčal po dlhom červenom koberci pred prezidentským palácom, akoby sa nebolo čoho obávať.

V reportáži opäť ukázali prezidenta, povzbudivo hľadiaceho priamo do kamery, teraz už bez turbana. „Skonsolidujeme bezpečnostné zložky a prijmemo vážne opatrenia.“ Abída ho ďalej sledovala, teraz už s miernou úľavou. Aspoň že ich bezpečnosť je v spoľahlivých rukách.

Čaj jej medzičasom vychladol. Dopila posledné zvyšky. Ďalšia reportáž bola až z New Yorku, s vedúcim predstaviteľom OSN, generálnym tajomníkom Antóniom Guterresom. „Situácia v Afganistane sa vymyká spod kontroly a smeruje k nepredstaviteľnej katastrofe,“ vyhlásil.

Abída zalapala po dychu a zovrelo jej srdce, presne ako ju varoval lekár. Nedokázala sa na to pozerieť. Keď Taliban prevzal moc v roku 1996, donútili ju opustiť jej prvú prácu kuchárky v Hoteli Kábul v centre mesta. Afganským ženám povedali, že nemôžu pracovať mimo svojich domovov; ich miesto je doma. Bol to jeden z najhorších dní v jej živote. Potom, o päť rokov neskôr, nadišiel jeden z jej najlepších dní. Pritisla si rádio k uchu, aby jej neušlo ani jedno slovo ich nového vodcu Hámida Karzaja, ktorý prevzal moc po páde Talibanu. „Rešpektujeme afganské ženy, ktoré tvoria polovicu našej populácie,“ vyhlásil a z rádia zazneli salvy potlesku, ktoré súperili s jeho praskavým zvukom. „A priznávame im práva podľa zákonov tejto krajiny.“

Abída Názériová – šéfkuchárka, krajčírka, vdova, matka ôsmich detí – bola prvou ženou, ktorá sa zamestnala v jednom zo štátnych hotelov. Nových zahraničných manažérov Inter-Conu uchvátila lahodnými afganskými pirohmi. Nikdy predtým nechutnali *mantu* či *ašak*, ani o nich nepočuli. Rozplývali sa nad buclatými taštičkami z cesta plneného pikantným afganským pórom, jemne nasekaným mäsom a cibulkou, plávajúcimi v hodvábnej jogurtovej omáčke s cesnakom. Okamžite ju najali.

Minulý týždeň zažila ďalší z najhorších dní vo svojom živote – deň, keď ju vyhodili. Abída si nikdy nepomyslela, že by k tomu mohlo dôjsť. Nie v hoteli, kde ju s rešpektom oslovovali *mádar džán*, „drahá mama“.

Priznala, že rôzne bolesti jej každý deň nahlas pripomínajú, že pracuje príliš dlho, príliš ťažko a už príliš veľa rokov. Jej plaché oči teraz lemovali tmavé kruhy, pri kútikoch už zvráskavené. Keď si však na pery naniesla trochu rúžu, ktorý svojou ružovou farbou dokonale ladil s jej najobľúbenejšou šatkou na hlavu, stále mala pekný úsmev. A ako vedela variť! Len pred niekoľkými mesiacmi dostala vyznamenanie. „Zamestnankyňa mesiaca. Na znak uznania za jej cenné zásluhy.“ Odovzdali jej certifikát v pozlátenom ráme. Zlatý odznak v tvare hviezdy, ktorý si pripla na kuchársky rondón. Dokonca aj odmenu vo výške týždenného platu.

Minulý týždeň ju však jeden z manažérov začal zhadzovať, upierajúc na ňu svoje tmavé oči: „Drahá mama, nie je už načase, aby si sa pobrala domov a trávila čas s deťmi a vnúčatami?“ Hotel, ktorý dlhé roky milovala, už jej lásku neopätovoal. Ako zaplatí školné synovi, ktorý študuje stomatológiu na súkromnej univerzite? Kto zaplatí účty za lekára dcére Mariam, ktorá študuje žurnalistiku, no už roky trpí nádormi na vaječníku? To bolo Abídínym skutočným životným poslaním: negramotná matka, usilujúca sa dať vzdelanie všetkým svojim deťom. Tak ďaleko už zašla! Teraz však mala pocit, akoby ju doháňala minulosť. Taliban sa mohol vrátiť a všetko jej vziať.

Abída držala v rukách prázdnu šálku. Jej ruky pôsobili zostarnuto, plné mozolov po rokoch varenia a šitia. Talibanaci sľubovali, že sa zmenili. Ich vedúci predstavitelia opakovane tvrdili novinárom, že tentoraz by vládli inak. Musela veriť, že je to pravda. Inak určite dostane porážku.

Posledný prehľad správ TOLONews v ten večer sa schýľoval ku koncu. Záverečná reportáž prinášala informáciu, že Spojené štáty poskytnú päťsto miliónov dávok vakcíny proti koronavírusu chudobnejším krajinám. Bolo príjemné skončiť dobrou správou. Kamera ukázala široký záber veľkého televízneho štúdia so žiarivočerveným pultom a meniacim sa modrým pozadím. Vahíd Ahmadí bol trochu ďalej a počas lúčenia už neupieral pohľad do kamery.

„Ďakujeme, že ste s nami sledovali tento prehľad správ. Dobrú noc.“

* * *

Ráno pätnásteho augusta sa začalo zvolávaním na modlitbu na svitaní, ktoré sa ozývalo medzi vrchmi. Prvé lúče svetla sa predierali sivým smogom, ktorý sa tvrdohlavo držal nad mestom. Mohammad Agha cestoval do práce v zaprášenom prímestskom minibusu v spleti rannej premávky a ruchu ulíc: trúbenie klaksónov luxusných nepriestrelných terénnych vozidiel, zúrivé burácanie motoriek, plechový cengot bicyklových zvončekov, zlostné výkriky dopravných policajtov s veľkými služobnými čiapkami.

Jeho zmena sa začínala o siedmej ráno. Vystúpil ako zvyčajne na zastávke na úpätí vrchu, odkiaľ sa vydal na cestu hore kopcom pomedzi rad stĺpikov a bariér, trúsiač zo seba celú škálu zdvorilostných fráz. *Salám Salám... Sobh Bechér.* „Dobré ráno... Ako sa máte? Čo vaše zdravie? Nech vás nezmáha únava.“ Kým sa dostal k svojej skrinke na spodnom podlaží, už bol aj trochu unavený. Rýchlo si navliekol čierne nohavice, vklzol do bielej košele, pevne si uviazal čiernu viazanku a hodil na seba čierne sako. Manažér reštaurácie Buchara bol pripravený do práce.

Mohammad Agha stál za čašnickym pultom pri vchode. Neočakával, že to bude rušný deň – do Inter-Conu v tomto čase prichádzalo málo hostí. Dnes sa však nikto nedostavil na raňajky. Ticho bolo priam ohlušujúce. Pozorne sledoval, či neuvidí afganskú rodinu, ktorá v hoteli bývala tak dlho, že už nemala dovolené stravovať sa v ňom – také vysoké boli jej účty.

Očami prechádzal po moderných tmavozelených stoličkách stojacich na mramorovej dlažbe. Mladí čašníci, oblečení vo vestách s farebným lemom, pobehovali od stola k stolu – zarovnávali príbor, s jemným buchnutím rozmiestňovali škatuľky vreckoviek so zlatým logom Inter-Conu. Každý vedel, čo má robiť. Teplé letné slnko prenikalo cez závesy na oknách vysokých od podlahy po strop.

Smutne si povzdychol. Ako mu len chýbal balkón. Odstránili ho počas renovácie hotela pred desiatimi rokmi, po posledných samovražedných útokoch, aby priestor rozšírili pre viac hostí. Spolu s ním odišiel kus jeho hotela – jeho najobľúbenejšie miesto, odkedy sem ako tínedžer nastúpil na miesto pomocného čašníka pred desiatkami rokov. Počas neistých dní, ako bol tento, mohol vykĺznuť von, zhl-

boka vsakovať dúšky čerstvého vzduchu, usmievať sa na lastovičky, hľadieť na hemžiace sa mesto pod sebou a na ostré biele vrcholky pohoria Hindúkuš za sebou. Namiesto toho nehybne stál ako izbová rastlina za ošúchaným pultom, ktorý bol v reštaurácii poslednou pamiatkou na časy monarchie, keď hotel po prvý raz otvorili. Na jeho veľkú úľavu, Mohammada Agha si ešte vždy udržal to najdôležitejšie zo všetkého: svoju prácu. Nie všetci jeho dávni kolegovia mali to šťastie.

Časníci o deviatej odomkli zlaté dvojkřídlové dvere veľkej tanečnej sály Kandahár na konci dlhej chodby vedúcej kolmo k reštaurácii. Prvý, kto prišiel, bola dídžejka Nabila, oblečená vo výraznej tyrkysovej tunike a módných čiernych džínsoch, ladiacich s jej čiernou šatkou na hlave. Priviedla so sebou aj svojho deväťročného syna, taktiež oblečeného v priliehavých džínsoch. Prekľučkovali okolo stolov zahalených bielymi obrusmi a zamierili priamo do zadného rohu miestnosti vedľa javiska, kde sa nachádzala aparatúra. Banketový manažér Sadozai sa tiež pohyboval po sále, hrdo sa vypínajúc vo svojej hotelovej uniforme, symbole autority. Po dlhej noci bol opäť v práci. Priebeh celej akcie bol v jeho rukách: stopäťdesiat potvrdených hostí, dostaviť sa mohlo stoosemdesiat. Zmiešaná svadba. Muži a ženy mali oslavovať spoločne. Na väčšine afganských svadiieb boli hostia oddelení v susedných miestnostiach, ba dokonca v osobitných budovách. Manželstvá sa však začínali modernizovať. Rovnako ako celý Afganistan.

Sadozai si prechádzal detaily svadobného obeda. Špeciálne afganské pirohy, tri šaláty, baraní guláš, kebab *dígi*, jahňacie *karahi*. Samozrejme, aj *kábuli poló*, národné jedlo pozostávajúce z ryže a mäsa s hrozienkami, mrkvou a mandľovými lupienkami. Ryža *chalow*, špeciálny ryžový puding *ferni*, fľaša vody a fľaška Fanty na osobu a – samozrejme –, zelený a čierny čaj. A okružle placky čerstvo upečeného afganského chleba. Ku každému chodu musel byť chlieb.

Na afganské pomery malá svadba. Malá však neznamenalo lacná, a už vôbec nie v tomto hoteli. Kábul sa v týchto dňoch topil v peniazoch, alebo aspoň tí, čo mali šťastie. Bol to výsledok dvoch desaťročí západných armád a veľvyslanectiev v krajine, pomocných agentúr s veľkými rozpočtami, tučných plátov, drahých zmlúv, tvrdej práce

a vynaliezavosti – treba však povedať, že aj korupcie. Na svadbách sa nešetrilo. A žiadne iné priestory sa nevyrovnali prestíži tohto historického hotela. Ani trblietavé svadobné siene, ktoré sa v meste množili ako huby po daždi, so záplavou blikajúcich svetiel a názvami ako Dubai City, Star Palace alebo Kabul Star. Sadozai sa posledný raz rozhladol po zlatej sále zdobenej naberanými červenými závesmi a falošnými opernými lôžami. Nebol to jeho štýl, no zdalo sa, že hosťom sa to páči.

Okolo desiatej sa začali zbierať prví návštevníci. Ženy v priliehavých šatách balansujúce na ihličkových podpätkoch, iné zahalené do vzorovaných šatiek. Muži v tmavých oblekoch oživených farebnými viazankami. Malí chlapci s motýlikmi a dievčatá v nariasených ružových šatách vzrušene poskakovali okolo stolov. V rukách držali dary obalené v lesklej fólii, ako aj najrôznejšie tašky plné jednoduchších šatiek a topánok na prezutie, keď opustia túto svadobnú bublinu.

Aj vstupnú halu zaplnilo klopkanie podpätkov a tlmená vrava. Mohammad Agha s úsmevom vystrčil hlavu spoza dverí. Všetci milovali svadby. Poznal to ešte z dní, keď zodpovedal za tanečnú sálu. Po poslednej väčšej renovácii sa hlavná banketová sála zmenila na prečačkanú napodobeninu divadla ovešanú lustrami. Tanečná sieň Kandahár. Vždy sa tak volala, na počesť legendami opradeného druhého najväčšieho mesta južne od Kábulu, ktoré bolo v osemnástom storočí hlavným mestom Afganistanu. Dnes už má inú povesť. V súčasnosti sa Kandahár preslávil ako duchovné centrum Talibanu.

Blížil sa čas obeda. Bolo treba priniesť misy šalátov, tanieri so zákuskami a pripraviť bufetové stoly. Ani jeden hosť však nevošiel do reštaurácie. Mohammad Agha kývol na čašníkov, ktorí nervózne postávali naokolo a ustavične sledovali najnovší vývoj a správy na telefónoch. Z vrecka saka vytiahol svoj telefón a okamžite ho zaplavil prívalem informácií. Bojovníkov Talibanu videli vo Vardaku, v provincii na západe krajiny, známej pestovaním jablák, tesne za bránami Kábulu, ako aj v Čárasjábe, niekoľko kilometrov smerom na juh. Spozorovali ich dokonca aj v časti Kampani, čo bolo ešte bližšie.

Bezvýrazne hľadel kamsi do diaľky. Väčšinu Afgancov to ohromilo. „Ako by sa talibanci mohli vrátiť k moci?“ volali. „To je nepredstavi-

telné!“ Mohammad Agha si to vedel predstaviť. Nemusel o tom veľa uvažovať. Pracoval s nimi v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, keď boli naposledy pri moci a viedli tento hotel, ako aj všetko ostatné. Teraz mal však tri milované dcéry, ktoré študovali na strednej škole a na univerzite. „Dovolí nám Taliban vzdelávať sa?“ spytovali sa ho ustavične. „Presne to sľubuje,“ uisťoval ich, ako len vedel.

Lenivo sa pohrával s obrúskom, prstami uhládzal a skladal látku. Ešte stále dokonale ovládal zručnosti hlavného čašníka. *Biely štvorcový obrúsok polož na stôl. Zlož ho tak, aby si vytvoril obdĺžnik. Pridrž kratšiu stranu, opäť ho zlož a vytvor sklad. Pevne pritlač, aby vznikol ostrý záhyb. Postupuj ďalej, aby sa vytvoril rad záhybov.* Dnes mal pocit, akoby do záhybov vkladal svoje obavy.

Na opačnom konci chodby sa začínala svadba. Hala sa zaplnila energickým rytmom svadobného pochodu *ahesta bero*: „Kráčaj pomaly, moje svetlo noci, choď pomaly...“ Nevesta a ženích vošli dnu. Nevesta žiarila v tradičnom afganskom kroji *gande*, zložitom vyšívanom v siedmich žiarivých farbách. Ženích kráčal vedľa nej v tradičnej veste, dlhej košeli a balónových nohaviciach. Členovia rodiny im nad hlavami držali svätý Korán a hostia pár sprevádzali spřískami bozkov, ružových pukov a potleskom.

Sadozai sa významne usmieval. Vždy pocítil úľavu, keď sa svadba naplno rozbehla. Opäť skontroloval svoj zoznam: stopäťdesiat potvrdených hostí, objaviť sa mohlo stoosemdesiat. Pozrel sa na hodinky. Bolo neskoré predpoludnie, do obeda nezostávalo veľa času. V sále však takmer nik nebol. Zatiaľ možno šesťdesiat ľudí, nanajvýš.

Svadobná šou musela pokračovať. Nabila roztočila svoje platne a pustila *kataghanskú* hudbu plnú túžby a lásky. Známe melódie vyváľali páry na tanečný parket, niektorí sa náhlili za dídžejkou, aby si zažiadali svoje obľúbené piesne. Čoskoro už rozprúdil náladu medový hlas Arjány Saídovej, afganskej popovej hviezdy a aktivistky za ženské práva: *V tvojom nevinnom srdci vidím jasné svetlo, v tvojom pohľade vidím cudný svet, vidím v tebe to najlepšie z Božích stvorení, som taká šťastná, že si navždy iba môj...*

Na javisku sa začínal obrad maľovania henou – „požehnanie na koži“. Na nevestine ruky naniesli sýtočervené farbivo, zložitú spleť

čiar, ktoré sa postupne premieňali na špirály kvetov a vínnej révy. Podľa tradície platilo, že čím tmavšie farbivo, tým hlbšia láska.

Nevesta a ženích si navzájom uprene hľadeli do očí. Láska im však nebránila v tom, aby tu a tam nevrhli pohľad do sály na všetky tie prázdne stoly. A hostia im pohľad neopätovali. Hľadeli do svojich telefónov, jeden na druhého, zúfalo sa snažiac zastihnúť svojich milovaných v práci alebo deti v škole.

Sadozai sa zhlboka nadýchol a napriamril sa. Vybral sa tajne načúvať medzi stoly, kde to prekyovalo obavami. „Bojovníci Talibanu sú vo Vardaku a v Kampani... Nie, nie, už sú v Kábule, v susednej štvrti vedľa hotela... Zvyšok rodiny nepríde na svadbu, príliš sa boja opustiť dom... Čo máme robiť?“

Sadozai preglgol. Pozbieral všetku svoju autoritu, nazbieranú za tri desaťročia usporadúvania svadobných obradov. „Nič sa nestane,“ uisťoval ich vrúcny hlasom starého otca. „Toto je svadba! Všetci ste v bezpečí... Aj keby prišiel Taliban, neublíži vám. Všetci sme moslimovia.“

Kútikom oka cez otvorené dvere zazrel hlúčik mužov na chodbe v sivobéžovom tradičnom odeve *píráhan o tunbán* a čiernobielych šatkách so šachovnicovým vzorom, ktoré im čiastočne pokrývali tváre. Zamrzol. *Dostal sa sem Taliban?* Zalial ho pocit úľavy. Bola to len bezpečnostná stráž hotela. Avšak prezliekli si uniformy, čo bolo samo osebe znepokojivé.

Obrátil sa k javisku. Nevesta sa už prezliekla do smaragdových šiat so závojom – zelená symbolizovala čistotu a šťastie. Boli to druhé z troch svadobných šiat, aké nevesty nosia v tento špeciálny deň. Ani hrubé vrstvy béžového a ružového pudru však nedokázali zakryť jej úzkosť. Sedela na svojom svadobnom tróne a triasla sa.

Starší člen rodiny sa zjavil vedľa Sadozaia. „Mali by ste servírovať jedlo,“ nástojil. Sadozai sa pozrel na hodinky. Bolo len pol dvanástej a tanečná sála nebola plná. Asi len osemdesiat hostí. „Začnite hneď,“ zasyčal starec. „Nik ďalší už nepríde.“

Z kuchyne nachádzajúcej sa medzi tanečnou sálou a reštauráciou Buchara sa odrazu ozvalo rinčanie hrncov a panvíc. Mohammad Agha ho počul. Všetci ho počuli. Vydal sa skontrolovať ten rozruch.

„Musíme podávať svadobný obed,“ kričali banketoví čašníci. „Ihned!“ Prípravy sa naplno rozbehli. Zamestnanci sa náhlili, vybrali šalátové misy z chladničiek a s buchotom rozkladali servírovacie podnosy na oceľové pulty. Kuchári v bielych čiapkach zaborili najväčšie lyžice do obrovských kotlov pariacej sa ryže. Čosi také sa nikdy nestalo. Na diskusiu však nebol čas.

Mohammad Agha sa vrátil do svojho útočiska v reštaurácii. Čašníci sa potľkali po miestnosti, bohviekoľký raz zarovnávali nože a vidličky, uhládzali rohy zložených obrúskov, najväčšmi zo všetkého však kontrolovali svoje telefóny. Mohammad Agha im nariadil, aby začali pripravovať olejové horáky na ohrievanie servírovacích misiek počas obeda. Nervózne prechádzal sem a tam.

Nálada v tanečnej sále na opačnom konci chodby prudko kolísala medzi optimizmom a panikou. „Pozrite si túto správu z prezidentského paláca na Twitteri,“ zvolal ktosi. „V Kábule sa vraj tu a tam vyskytli prestrelky, no situácia je pod kontrolou.“ Objavilo sa aj vyhlásenie Talibanu vyzývajúce jeho bojovníkov, aby zostali pri bránach mesta. „Nevstupujte do Kábulu.“ Telefóny vibrovali historkami z ulíc. „Môj bratranec zazrel niekoľkých talibancov pred domom – počul tam strelbu.“ Dídžejka v rohu miestnosti tiež balansovala kdesi uprostred – v jednej ruke držala telefón a druhou mixovala hudbu. Manžel sa jej snažil dovolať, no telefónny signál bol slabý a linky preťažené. „Idem po teba,“ povedal jej napokon. Varoval ju, že v uliciach je dopravný kolaps. „Môže to chvíľu trvať.“

Sadozai pozoroval javisko. Nevesta vzlykala. „Taliban príde a zabije nás,“ nariekala. Banketový manažér Sadozai sa zmenil na hlavného utešiteľa a náhlil sa k nej, hoci aj jemu oči začínali vlhnúť. „Taliban je moslimský a aj vy ste moslimka,“ šepol. „Nikdy by vám neublížili vo vašich svadobných šatách.“ Odvolával sa na afganskú tradíciu dávnych storočí, ktorú odovzdal ďalej kráľ Amánulláh so svojou ženou, kráľovnou Sorajjou – modernizátori monarchie. „V deň svadby ste kráľovná a váš manžel je kráľ,“ pripomenul jej. Ukradomky sa pozrel na ženícha, ktorému z tváre zmizla všetka farba. „Upokojte svoju nevestu!“ pokarhal ho Sadozai. „Ak dnes nepreukážete odvahu, budete pre ňu večným sklamaním.“ A tak sa ženích vzchopil.

Defilé servírovacích podnosov už bolo v plnom prúde. Vôňa pariacej sa ryže a mäsa, cinkanie príborov o keramický riad a obsluha hladká ako mramorová dlažba pomohli Sadozaiovi trochu sa spamätať. Netrvalo to však dlho. Zvuky svadobného obeda prerušil výkrik. „Tu na kopci je pikap Talibanu. Na streche je ich biela vlajka!“ Prerývané tóny hudby náhle utíchli. „To nie je pravda!“ zvolal ktosi iný. No už bolo neskoro, v miestnosti zavládol chaos. Dídžejka pribehla k najbližšiemu stolu a prosila, aby jej dali niečo dlhé a voľné, čím by sa zahalila. Ženy povyberali z veľkých tašiek objemné šály. Muži kričali do telefónov v snahe zistiť, čo sa deje.

Sadozaiovi bilo srdce tak silno, až sa bál, že sa mu roztrhne košeľa. Čo ak niekto z hostí dostane infarkt? Čo ak ho dostane *on*? Pri hlavnom vstupe do tanečnej sály vedľa dvojkrídlových dverí stál upratovač Záhír v dlhej purpurovočervenej košeli a pevne sa držal svojej metly. „V hoteli nie sú bojovníci Talibanu,“ znova a znova opakoval každému, kto bol ochotný ho vypočuť. „A keby aj, talibanci sú tiež Afganci.“ Nik však nemal čas počúvať. Všetci schmatli svoje tašky a deti, vybehli von z tanečnej sály, nasadli do áut a uháňali dole vŕškom.

Ženích zoskočil z pódia a zúfalú nevestu v trblietavých zelených šatách ťahal za sebou. Prebehli okolo stolov s nedotknutým jedlom, kopčekov ryže, lesklých plechoviek s nápojmi poválaných po dlážke a vyrútili sa von dverami. Posledný odev jej veľkého dňa, snehobiele svadobné šaty, zhmotnenie jej snov, ešte vždy visel na vešiaku v šatni.

Sadozai svedomito stál pri dvojkrídlových dverách s křčovitým úsmevom na tvári, až kým neodišiel posledný hosť. Stál tak vzpriamene a hrdo, ako len vedel.

Nebola ešte ani jedna hodina popoludní. Jeho zmena sa končila až o tretej. Utekal do vstupnej haly, kde pobiehali manažéri a recepční, čašníci, pomocní čašníci a poslíčkovia, upratovači a kuchári. Všetci sa vypytovali na najnovší vývoj a požadovali výplatu. Nik nevedel, čo prinesie ďalší deň – ba ani najbližšia hodina. Dokonca aj ochrankári boli vo vnútri. Zbadal Hašmata, ktorý tu slúžil tak dlho ako on sám – začínal ako tínedžer v role poslíčka. Teraz sa nervózne prechádzal po hale. Mladý Súdek pobehoval sem a tam, zhromažďujúc všetkých zamestnancov, aby im pomohol dostať sa domov.

Mohammad Agha ticho stál pri vstupe do reštaurácie, kde našiel útočisko v tichu mimo toho zmätku. Nik si nedal obed v Buchare. Neobjavil sa tu ani jeden človek. Jedlo chladlo pod kovovými príklopami a potravinovou fóliou. Pred chvíľou tu bola svadba, ktorá vlastne ani nebola. Všetko to skvelé jedlo vyjde nazmar. Dozvedel sa, že nevesta v slzách ušla a že si ani neobliekla svoje biele šaty. Zarmútene pokrútil hlavou.

Očami blúdil po reštaurácii. Uľavilo sa mu pri pomyslení na to, že Malálaj so svojou jasnožltou šatkou na hlave a so slnečným úsmevom nemala dnes službu. Oči a uši ostatných čašníkov sa upriamili na telefóny.

Kábul je obklúčený – všetci to hovorili. Bol posledným kúskom domina. Najväčšie mestá jedno po druhom padli. Trvalo to iba desať dní. Počul rachot streľby, ktorý k nemu doliehal odkiaľsi z ulice.

Hazrat sedel doma a čakal. Zavolať k sebe svoje deti, ktoré boli v Kábule, aby čakali s ním. Sedemdesiatročného patriarchu obkolesovali štyria synovia, tri dcéry a ich deti. Ďalší členovia rodiny im zavolali z Nemecka.

Práve vkráľol do bezpečia svojho malého tehlového domu, ktorý stále nebol dostavaný. Niesol správy z mešity v susedstve, kde sa radil s ostatnými starešinami. Zdalo sa, že svet sa im rúca pod nohami. Obchody na ich ulici boli zatvorené. Neďaleko bolo počuť streľbu. Povrávalo sa, že bojovníci Talibanu sú blízko.

Hazrat bol v šoku. Jeho deň sa začal tak dobre. Vstal so slnkom na rannú modlitbu, dal si posilňujúci zelený čaj, teplý, čerstvo upečený chlieb, vajcia *vatani* s paradajkou a vychutnával sladkú chuť víťazstva. „Vyhrali sme!“ oznámil rodine v predošlé popoludnie, keď dobehol domov po stretnutiach na úrade vlády. Jeho delegácia, zastupujúca všetkých zamestnancov vyhodенých z Inter-Conu, obhájila ich nároky na odškodné. Dlžili im šesťmesačný plat, nie tú trojmesačnú almužnu, ktorú im ponúkli v hoteli, no všetci boli presvedčení, že z nej aj tak nič neuvidia. V očiach sa mu odrážalo svetlo modrej oblohy.

Jeho najväčšou obavou bolo, ako bude ďalej podporovať vzdelávanie svojho najmladšieho syna Samíra, najmä v športoch, ktoré tak miloval –

rovnako ako kedysi Hazrat, ktorý trénoval v kábulskom boxerskom klube. Keď na svitaní slnečné lúče prenikli cez okná v izbe, premkol ho slávnostný pocit. Akoby mu ktosi sňal ťažké bremeno z pliec.

Zo snenia ho vytrhol rozruch na hlavnej ulici, za dverami jeho domu, krátko po východe slnka. Cez okná na prvom poschodí bolo vidieť veľký dav, ktorý sa zišiel na kruhovom objazde nazývanom Námestie pri lekárni. Medzi zhromaždenými bolo cítiť napätie. Hazrat vyslal von synov, aby zistili, čo sa deje. Vrátili sa so znepokojivými správami: Taliban oslobodil všetkých väzňov. Niektorí teraz dostali záchvat amoku. Jeden z prepustených zamieril rovno do neďalekého domu vojaka a chladnokrvne ho zastrelil. Na ulici sa hovorilo, že obeťou bol pravdepodobne väzenský dozorca, ktorý s ním zle zaobchádzal.

Hazrat mlčky vstrebával tento dramatický obrat a pritískal si k sebe svojich drahých. Všetko si zrovnával v zadných priečinkoch mysle a usiloval sa sústrediť sa na svoj hotel. Minulosť sa však opäť vynárala v plnej sile. Usiloval sa držať ju na uzde, aby z neho nevysala všetku odvalu. V hlave mu vírilo množstvo otázok. Podelí sa Taliban o moc s vládou, s ktorou sa stretával na mierových rokovaniach? Bude ďalšie krviprelievanie? Kto teraz vyrieši ich odškodné? V okamihu ho zaplavilo tisíc otázok bez odpovedí.

Vedel však, že to zvládne. „Nech je pánom hoc aj osol, budeme mu slúžiť,“ bolo príslovie, ktorým sa vždy riadil. Pracoval s každým, kto sa ujal moci a prevzal vedenie Inter-Continentalu – kráľovská rodina, komunisti, vodcovia ozbrojencov, talibanci, pseudodemokrati. Jeho úlohou vždy bolo slúžiť.

Vo vnútri pocítil dokonca aj iskierku nádeje. Ak sa talibanci vrátia do hotela, možno ho požiadajú, aby sa vrátil tiež. Budú ho potrebovať. Určite to vedia. Možnosti začínali naberať konkrétny tvar. Na okamih mu pomohli zmierniť zúrivy hnev, ktorý cítil. Minulý týždeň ho neobrali len o prácu jeho života. Vzali mu aj dôstojnosť, vládni úradníci s diplomami zo zahraničných univerzít ju pošliapali svojimi kvalitnými koženými topánkami. Ľudia, ktorí si myslia, že vedia všetko – o ňom a o jeho práci však nevedia nič. Ustavične hovoria, že je to nariadenie prezidenta Ašrafa Ghaního, ktorý sa vyzná vo financiách

a plánovaní. *Je to naozaj jeho rozhodnutie alebo rozhodnutie nových manažérov hotela?* uvažoval Hazrat.

Polstoročie služby. Tento hotel bol jeho domovom. Na vršku ho oslovovali *gha sáhíb*, „ctihodný pán“.

Hoci talibanci postupovali k mestu, pre Hazrata boli najväčším ohrozením jeho vlastné spomienky. Vyškolili ho experti v časoch, keď bol Inter-Continental jedným z najluxusnejších hotelov na svete. O prevádzke hotela vedel všetko, čo sa dalo vedieť. Mal dokumenty, ktorými to mohol dokázať. Certifikát za mimoriadne zásluhy z roku 1978, vystavený v centrále globálneho reťazca, ktorý vyzdvihoval jeho „osobitný prínos k výnimočnosti hotela“. Uznanie od komunistov, ktorí prevzali hotel a povýšili ho, aby „presadzoval vznešené ciele víťaznej Saurovej revolúcie“. Mal dokonca potvrdenie vydané súčasným zriadením – republikou –, v ktorom ho chválili za „kompetenciu, schopnosti a integritu pri plnení služobných povinností“. Hoci už prišli o veľa a vojna ich vytláčala z domu do domu, z frontu na front, vždy urobil všetko pre to, aby uchoval každý z dokumentov v bezpečí.

Hazrat pohľadom preletel po miestnosti. Pod viečkami, vekom už trochu privretými, nasával bojazlivý šepot svojich dospelých detí, chichot vnúcat, buchot hrncov v kuchyni. Štyria z jeho synov boli pri ňom – strážnik, ošetrovateľ, úradník a študent. Zvyšní dvaja pracovali v Nemecku. Boli tu aj jeho tri dcéry, vrátane najstaršej Sáhidy, ktorá žila v Nemecku, ale náhodou prišla na návštevu aj s rodinou. Jej prítomnosť ho hriala pri srdci. Múdra Sáhida, ich prvé dieťa, ktoré prežilo. Tri bábätká, ktoré sa im narodili pred ňou, zomreli – jedno po druhom, prv než dosiahli vek, v ktorom by sa zvládli dobatoliť do jeho náruče. Nedával to za vinu svojej milovanej žene Laile. Boh ich skúšal. Deväť zdravých detí neskôr prišlo do ich života ako požehnanie.

Starali sa oňho aj o Lailu. Nedávno sa presťahovali z prenajatého hlineného domu do tohto dvojposchodového tehlového domu. Ďalšie poschodie mal ešte stavať – ak financie dovoľia – jeden z jeho synov, ktorý posielal peniaze domov z Nemecka. Hazrat všetko, čo zarobil, zakaždým minul na svoju rodinu, vždy myslel len na dnešok a nešetril na zajtrajšok. Samozrejme, boli aj mesiace, keď ďalej pracoval, hoci v hoteli hovorili, že nemajú dost peňazí na výplaty.

Keď začal pracovať v Inter-Continentale, kráľ Záhír Šáh sa usiloval posunúť Afganistan vpred. Hazrat nerozumel tomu, prečo sa dnes jeho krajina a jeho hotel uberajú smerom vzad. V hoteli sa teraz spoliehali na „magistrov“, mladých Afgancov s univerzitnými diplomami, no bez skúseností a poznatkov z oblasti hotelierstva. Mladý Sádek na recepcii bol múdry, no nie taký múdry ako Hazrat.

Minulý týždeň postavili veľký stan pri kontrolnom stanovišti na úpätí vršku. Všetci zamestnanci, ktorých bez mihnutia oka vyhodili, sa pripojili k protestu, starí aj mladí. Niektorí manažéri zišli dolu, aby sa s nimi stretli, nepriniesli však nič viac než pekné slová. Dokonca aj inžinier Amánulláh, známy ako doktor Fakírí, dekan fakulty inžinierstva na univerzite, ktorý kedysi udržiaval tento hotel v chode, prišiel, aby im podal ruky a ustarostene krútil hlavou. Šéfovia neustúpili. Jeden z kolegov, ktorý sa vyznal v právnych záležitostiach, im pripravil podklady, ich muníciu v tomto boji. V boji, ktorý včera vyhrali.

Mali vedieť, že Hazrat je bojovník. Áno, už nemá takú svalnatú postavu ako kedysi, keď zápasil v boxerskom ringu. Mal však svoj názor a nedával si servítku pred ústa. Aj jeho deti to vedeli. Dnes mal v pláne vydať sa na cestu hore vrškom, kým nenastal ten zmätok. Rozhodol sa, že tam pôjde zajtra. Ak budú aj naďalej vo vedení starí manažéri, vysvetlí im, ako je to s odškodnením. Ak tam budú talibanci, povie to aj im. *Agha sáhíb* je pripravený vrátiť sa do práce.

Pred niekoľkými hodinami obvolával spolupracovníkov z hotela, ktorí boli ešte v práci. Občas zdvihli telefón a uistili ho, že sú stále tam. Teraz však už nikoho nevedel zastihnúť. Telefónny signál bol slabý a linky preťažené. V uliciach sa hovorilo, že mesto praská vo švíkoch pod náporom otlčených žltých taxíkov, zničených bielych Toyot Corolla a elegantných terénnych vozidiel. Hlavné mesto zaplavila vlna paniky, všade sa ozývalo trúbenie, krik a náreky. Chodníky boli plné chodcov ponáhľajúcich sa niekam a nikam. Letné slnko začínalo vrhať dlhé tieň na dlažbu v Hazratovom dome. Posledné svetlo súmraku sa vytrácalo spolu s istotami jeho starého života.

Po tom, čo rodina pokľakla k večernej modlitbe, sa o šiestej všetci natlačili okolo televízora, aby si pozreli večerný prehľad správ TOLONews. Začínal sa rytmickou hudbou a strhujúcimi

zábermi Afganistanu. „Mnohé časti krajiny padli do rúk Talibanu,“ oznámil hlásateľ. Všetci to už vedeli. „Taliban vyhlásil, že zabráni vojne v Kábule.“ Niektoré z Hazratových detí si nahlas vydýchli.

Nasledovali komentáre z ulice. „Trpíme my, obyčajní ľudia,“ volal jeden muž. „Všetci tí, čo majú peniaze, už utiekli.“ Úbohí Kábulčania ventilovali svoj hnev. Hazrat s mužom súcitil, cítil sa rovnako.

Hlásateľ oznámil „možné stretnutie politikov s Talibanom v Dohe“, zatiaľ čo obraz zachytával afganských veliteľov ozbrojených síl vo fľakatých zelených maskovacích uniformách, zarovnaných v jednej línii, bok po boku. Veliteľ armády oznámil nervóznemu národu, že zajtra vycestujú „do Dohy, aby prediskutovali záležitosti týkajúce sa Afganistanu a dosiahli dohodu“. Hazrat sa upál na túto myšlienku a presunul sa na spoločný koberček. Ešte je šanca. Vtom sa kamera náhle vrátila k širokouhlému záberu žiarivomodrého televízneho štúdia.

Na obraze sa opäť zjavil moderátor správ Vahíd Ahmadí v detailnom zábere. Jeho tvár rozprávala zreteľnejšie ako jeho slová. Na okamih sa odmlčal, pozrel sa na kus papiera pod sebou a ešte väčšmi zvrátil husté čierne obočie. „Venujte najprv pozornosť správe, ktorá k nám práve dorazila,“ začal.

Hazrat sa naklonil vpred. Všetci ho nasledovali.

„Dva zdroje potvrdili stanici TOLONews, že prezident Ašraf Ghaní ušiel z krajiny.“